David v Saulově táboře

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
63

1 Samuelova 26

Postřehy pro učitelku

Zífejci přišli říci Saulovi do Gibeje (1) Zífejci prásknou Davida již podruhé (poprvé 1 Sam 23,19n). Podobně jako v minulé kapitole u Lábana, vidíme, že Davidova zásluha o obranu celého Izraele je zapomenuta. Pro mnohé je důležitější zavděčit se Saulovi. Ten sice zdaleka není tak schopný ani tak obětavý jako David. Ale je u moci. David je na útěku a to Zífejcům stačí na to, aby s ním zacházeli jako s kriminálníkem. Jejich postoj bychom si mohli přiblížit takovým tím „v televizi říkali, že David je zločinec“.

Saul hned sestoupil do pouště Zífu se třemi tisíci muži vybranými z Izraele (2) O síle Davidovy družiny jsme se dozvěděli naposledy v 1 Sam 22,2 – bylo to čtyři sta mužů. Saul proti Davidovi nasadil elitní jednotku tři tisíce mužů, zhruba sedminásobnou přesilu.

David totiž vyslal zvědy a zjistil, že Saul opravdu přitáhl. (4) V 1 Sam 24 Saul dokonce hlasitě plakal nad tím, že Davida nespravedlivě pronásleduje. Asi není důvod pochybovat, že to myslel upřímně. Ale na Saulovi vidíme přesně, jak funguje hřích. Jak člověku po čase vždycky otrne a řekne si „teď bych mohl přeci jen provést, co jsem si tehdy usmyslel“. Tehdy, když Saul litoval, byl ohromen ohrožením i dobrotou Davida. Teď má pocit, že má všechno pevně v rukou. Pro každého z nás je vlastně nebezpečný ten pocit, že máme všechno pevně v rukou a že se bez Boha obejdeme. Možná je pro nás lepší, cítíme-li se maličko ohroženi, trochu nejistí v životě. Jak vidíme, David vyslal zvědy, takže Saulově stálosti také už příliš nevěřil.

Abnér a lid leželi kolem něho. (7) Abnér byl Saulův generál. Král byl sice vrchním velitelem vojska, ale dával obvykle jen „celkové zadání“; kam nebo proti komu se má táhnout. Jeho generál se pak staral o technické provedení akce, dával jednotlivé rozkazy atd., do čehož král samozřejmě mohl zasahovat. Ale šlo o to, že si král musí zachovat čistou hlavu, král dával každému tažení myšlenku a zajišťoval je svou autoritou, svou osobností. Abnér jako nejbližší Saulův podřízený byl odpovědný za Saulovu bezpečnost; proto se mu později David posmívá.

Bůh ti dnes vydal do rukou tvého nepřítele.(8) Je třeba být velmi opatrný s tím, aby si člověk každou výhodnou příležitost vykládal jako Boží znamení a Boží vůli. Že se něco daří ještě neznamená, že je to Boží vůle. A každý nezdar naopak neznamená Boží trest. Bůh vyjádřil svou vůli svým Zákonem a ve slovu svého Syna. Tyto věci se musí sledovat a plnit, ať se daří, nebo nedaří. A v žalmech slyšíme mnoho o tom, že se člověku často nevede, i když plní Boží Zákon. Na Písmo a učení církve je třeba dbát vždy víc než na osobní pocity.

Teď dovol, ať ho jedinou ranou přirazím kopím k zemi (8) David už jednou (1 Sam 24) měl šanci zabít Saula. Jen se k němu ale připlížil a na důkaz mu odřízl kus pláště. Abíšaj si pamatuje, že David tehdy šanci nevyužil. A pamatuje si také, že nechtěl Saula zabít, protože je to Hospodinův pomazaný. Abíšaj se tedy domnívá, že by celou věc šlo vyřešit tak, že by Saula zabil někdo jiný, než David – když se Davidovi nechce. Ale takhle věci nefungují. Když je nějaká věc nesprávná, nemůžeme ji nechat udělat někoho jiného a tak si uchovat čisté svědomí. Co je špatné, v tom máme bránit i druhým.

kdo vztáhne ruku na Hospodinova pomazaného a zůstane bez trestu? (9) V celém Písmu (i v učení církve) se rozlišuje mezi „úřadem“ (ordinací, funkcí) a tím, kdo ho vykonává. I když je Saul zlý nerozumný král, pořád zastává úřad, ustanovený od Boha. Bůh dal lidem účast na své moci, svěřuje lidem úkoly, které nemůže nikdo zvládnout úplně na jedničku. V takových úkolech jednají lidé na místě Boha a útok na ně by byl útokem na samotného Boha. Kdyby měli mít lidé úctu a autoritu čistě na základě svých schopností a charakteru, kdyby se měli poslouchat jen dobré příkazy, nebyla by žádná stálost na světě, protože každý člověk má své silnější a slabší chvilky. Kromě toho, každý může mít svůj názor na druhého a na jeho příkazy, třeba i mylný názor – pak by si každý poslouchal podle své chuti a lidé by tak nemohli dělat nic společně. Systém, kdy lidé náčelníka poslouchají, jen když se jim jeho příkazy líbí, byl u mnoha severoamerických Indiánů – a z tohoto důvodu často nedokázali obstát proti svým nepřátelům i ve chvílích, kdy měli všechny výhody na své straně. Církev dodnes učí, že kázání a svátosti mají platnost i od nehodných duchovní. A i zkušenost potvrzuje, že i morálně zkažení duchovní mají někdy kázání, která skutečně proměňují lidské srdce. Boží moc a boží dary totiž nejsou z člověka; Bůh je propůjčuje těm, které rozhodl vybrat pro svůj úkol.

Jakože živ je Hospodin, jistě jej Hospodin zasáhne (10) Na těch slovech vidíme, že David nemiluje Saula nějakou opičí láskou. Saul mu už pěkně leze na nervy – ale David nechává trest na Bohu. David je pro nás příkladem: Přiznává si, že Saula nemá rád a nepřeje mu nic dobrého, ale nic proti němu nepodniká. Náš sklon je nepřiznat si, že někoho nemáme rádi ale přece s ním jednat, jako bychom ho rádi neměli.

padla na ně mrákota od Hospodina (12) V příběhu tedy nejde jen o prostý hrdinský kousek, spánek Saula a jeho služebníků je nadpřirozený. Teď se i potvrzuje, jak dobře David

udělal, že na Saula nevztáhl ruku. Dostal se k němu ne vlastní chytrostí, ale Boží pomocí. Vůbec to nemuselo vyjít. Když mu věc takto nezaslouženě vyšla, pro změnu tedy zase nemůže on udělat, co by asi chtěl a co se samo nabízí. Není to jeho úspěch a tak musí hrát podle Božích pravidel.

takže mezi nimi byl značný prostor (13) Tj. David je v bezpečné vzdálenosti, aby ho nemohli chytit. Proti svým nepřátelům teď bude bojovat humorem. Snad poznají, jak pošetilé, směšné je jejich jednání. A když ne, aspoň se bude smát David a nebude muset plakat nad nevděkem krále, bývalých spolubojovníků i mnoha lidí v Izraeli. Pokud to jde je lepší se vlastním nesnázím umět smát, než nad nimi hned plakat.

Kdo jsi, že voláš na krále? (14) David ovšem volal na Abnéra (který zřejmě neodpovídal, protože buď ještě spal nebo nevěděl, kdo na něj volá, nebo zatím vyčkával). Abnérova odpověď taky asi znamená „kdo jsi, že rušíš krále, že hulákáš poblíž tábora, ve kterém je král. Ale možná v tom může být i skrytá, zlověstná touha Abnéra stát se králem po Saulovi. Abnér je ten, kdo vyčkává v Saulově stínu.

Jsi přece muž. Kdo je ti v Izraeli roven? Proč jsi nestřežil krále, svého pána? (15) Tomu odpovídá i další Davidova řeč. Saul se obává svého bývalého pobočníka Davida. Nesnesl ho, bojí se, že ho David jedou připraví o moc. Ve skutečnosti má možná vedle sebe pobočníka, který na moc čeká daleko tišeji. David se Saulem jednal přímo, nedával si před ním pozor. Tento Abnér si naopak dává pozor velmi – například se nezastane Davida, i když všichni vědí, že ho Saul pronásleduje nespravedlivě. Po Saulově smrti Abnér dosadí na trůn Saulova syna Íš-bošeta, ale později přejde na Davidovu stranu. Z jiných událostí je vidět, že Abnér nebyl úplně špatný člověk – ale vždy především sloužil tomu, kdo měl moc a moc je věc vratká.

jste syny smrti, protože jste nestřežili svého pána (16) David ukazuje, že je vlastně oddanější, než Saulovi vlastní služebníci. A je v tom možná ještě něco – Saulovi služebníci jsou pochlebníci. Nestřeží především Saulovu duši, nikdo z nich se mu neodváží říci, že dělá něco špatného, když pronásleduje nevinného Davida. Člověk nemá lidem moc mluvit do života, ale před opravdu velkými chybami by je varovat měl.

Je to tvůj hlas, můj synu Davide? (17) Jako vždy, když Saul vidí jasný důkaz, když je přemožen, probere se. Ale pak to zase bude stejné. Proto je tak důležitá víra: „Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to ještě doufal? Ale doufáme-li v to, co nevidíme, trpělivě to očekáváme.“ (Řím 8, 24n) Víra v nás udržuje stálost – i vůči druhým lidem – a brání nás proti výkyvům nálad.

Jestli tě proti mně podněcuje Hospodin, nechť přijme vůni obětního daru. (19) David poznává, že pokoj mezi lidmi není něco přirozeného. Proto je Bůh nazýván Dárce pokoje.

Kdyby Bůh lidi nesmiřoval, navzájem by se sežrali, protože každý má o maličko jiné zájmy. Stačí, aby chtěl člověk *trochu* něco jiného a už nemůže snést druhého, který chce něco podobného, ale trochu jinak. To, že člověk nedostal přesně, co chtěl, ho často dráždí nejvíc. David (jako prorok) poznává, že lidi může smířit jen oběť. My dnes víme, co mu bylo skryto, že totiž jde o oběť Ježíše Krista na kříži. Ve starém Izraeli byla taková oběť společná hostina, kdy krev zvířete byla vylita na oltář o obětníci je společně snědli.

Vždyť mě dnes zapudili, abych se nemohl podílet na Hospodinově dědictví, jako by řekli: Jdi soužit jiným bohům. (19) Jak řekl Cyprián, nemá Boha za Otce, kdo nemá církev za matku. Bohu jde sloužit je ve společenství jeho lidu. Dokonce Kristus sám za svého pozemského života kázal v synagogách a účastnil se slavností v chrámě – i když ohlásil, že chrám bude rozmetán. Bůh určil lid, ke kterému má člověk patřit, když chce Boha uctívat. Tím je Izrael a dnes se jím stala církev. Ve Starém Zákoně, i když Izrael a jeho kněží a předáci často bloudí, se přece žádná z biblických postav neodtrhne a nezaloží si vlastní společenství. Pokud tohle někdo udělá (jako Jarobeám, když založil vlastní svatyni v Bét-Elu), vždy to špatně dopadne. Zkrátka, nejde být křesťanem mimo církev.

Hle, jaký význam jsem dnes přikládal tvému životu, takový význam ať přikládá Hospodin životu mému a vysvobodí mne z každé úzkosti! (24) Je tu snad trochu poznat, že si David uvědomuje, že kdyby zabil krále, kdyby ukázal, že se to smí, směl by pak každý zabít i jeho, až bude jednou králem. V dějinách to tak skutečně je, že když se ukáže, že je vládu možné odstranit vraždou nebo povstání, nový vládce, vítěz, bývá později odstraněn úplně stejně, jako on sám někoho odstranil. Tak třeba hojně v Africe 50–80. let nebo ještě dříve v Jižní Americe. A ještě spíše se zde v předzvěsti ozývá Ježíšovo „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, jednejte i vy s nimi“.

David pak šel svou cestou a Saul se vrátil ke svému místu. (25) Tedy je vidět, že úplné smíření nenastalo. Nejspíš proto, že už zde proti sobě stojí dvě ozbrojené skupiny. Pokušení použít sílu se z obou stran zdá příliš velké. Obě strany na sebe jako by míří pistolí a ani jedné se nechce ji odhodit – musejí od sebe tedy odcouvat.

Osnova výkladu

1. Nevděční Zífejci udají Davida, Saul zapomene na svou lítost.
2. David se proplíží do tábora, aby ukázal, že nechce Saula zabít, i když by mohl
3. Abíšaj chce Saula zabít, když David nechce, ale i to by bylo zlé
4. David říká, že kdo má od Boha úkol, je nedotknutelný. Nechává pomstu Bohu
5. David se z hory vysměje Saulovu táboru, ukáže, že Saulovi služebníci se o Saula starají méně, než David
6. Řekne Saulovi, že by je měl smířit Bůh

7. A že chce být součástí Izraele, aby mohl uctívat Hospodina
8. Saul opět lituje. Ale všichni jsou moc ozbrojení, a tak jedni od druhých odtáhnou

Kam dále

NŠ Louny

Katechetické cykly

NŠ Louny

Biblický odkaz (kat)

1 Samuelova 26